

Kuba går i historiens första led

Atilio Borón*

Det är en kolossal uppgift att på några rader sammanfatta betydelsen av något så unikt som den kubanska revolutionen. Gamle Hegel skulle inte ett ögonblick ha tvekat att beteckna den som en världshistorisk händelse. Det är en revolution som krossat djupt förankrade myter och fördomar: att en revolution aldrig skulle kunna segra på en ö på mindre än 20 mils avstånd från USA; att imperialismen aldrig skulle tillåta ett socialistiskt land på sin bakgård; att en sådan revolution är otänkbar i ett underutvecklat land, och till råga på allt, utan att det massiva folkliga upproret genomförts utan att ledas av ett "marxist-leninistiskt" parti. Alla dessa förutsägelser, och många andra, tillbakavisades av 26-juli-rörelsens seger och av den kubanska revolutionens befästade och hjältemodiga överlevnad.

Tänk efter: vad skulle ha hänt i Latinamerika om den kubanska revolutionen hade dukat under för imperialismens aggressioner eller till följd av Sovjetunionens sammanbrott? Svaret är uppenbart: vår historia skulle se radikalt annorlunda ut.

Om inte Kuba så hjältemodigt hade hållit frigörelsens låga brinnande under ett halvt århundrade skulle Latinamerikas folk inte haft inspiration och mod att motstå det ständigt förnyade förtryck de utsattes för och att göra uppror mot imperiet och dess lokala ståthållare.

Det var Kubas kraftfulla föredöme som tände prairiebranden i Latinamerika på 60-talet, som gav näring åt de stora folkliga mobiliseringar som ledde Unidad Popular till makten i Chile och till Hector Camporas seger i Argentina. Det var Kubas exempel som öppnade för Juan Velasco Alvarados radikaliserings i Peru, och för Folkförsamlingen i Juan José Torres Bolivia. Det var det Kubas rungande utskåpning av fatalism och fastlåsta positioner som gav näring åt Francisco Caamaño Deños grundlagsenliga uppror mot jänkarnas invasion i Dominikanska republiken. Det var Kubas orubbliga trohet och solidaritet med alla kämpande folk som gjorde det möjligt att upprätthålla motståndet mot diktaturernas ohyggliga grymhet som brände jorden i vår världsdal under 70-talet, och Kubas stöd som bland annat säkrade segern för sandinisterna i Nicaragua. Och det var Kuba som med sina döttrars och söners uppoffringar besegrade Sydafrikas apartheidregim och säkrade Angolas självständighet.

Det var den Kubas orubbliga styrka som blev den självklara referensen när världsdelen åter slog in på den "demokratiska övergångens" branta stig, som ännu inte lett till målet, försinkad av tyngden av den utlandsskuld som Havanna redan 1985 betecknade som "obetalbar och omöjlig att utkräva".

Kubas exempel antog jättelika proportioner när öriket visade sig kunna stå pall inför sammanbrottet av de regimer som missriktat kallades "realsocialistiska". Öriket stod också fast vid sina ideal under denna förfärliga tid när imperialismens handgångna män - och publicister - med påtryckningar och sirensånger uppmanade Havanna att "ta sitt förnuft till fånga" och glömma revolutionen (bland dem utmärker sig Felipe Gonzalez för sin hängivenhet som första rangens lobbyist för de spanska transnationella storbolagen). I stället återuppstod Kuba som fågeln Fenix ur Sovjetunionens och Comecons sammanbrott för att uppmantra folken i hela världen att säga "nog, nu räcker det!".

Det är läget när den Bolivarianska revolutionen slog igenom med sin egna, speciella ledare i Hugo Chávez, när Rafael Correa drog igång sin medborgarrevolution och när i Ches Bolivia en enastående företrädare för kokaodlarna, Evo Morales, trädde fram som ledare för ett helt folk när de krävde den rätt de berövats i över femhundra år. Andra processer pågår också i Argentina, Brasilien, Uruguay, Paraguay, och i stort sett i hela vår del av världen. De är alla olika och har skilda band till omvärlden men alla uppfattas av sina folk som avståndstagande från imperialismen, kapitalismen och den nyliberala politik som inte heller längre dominerar i dessa länder.

Inget av detta skulle ha varit möjligt om Kuba hade besegrats i Grönbukten, eller om dess kvinnor och män hade svikit sina ideal och kvävt facklan som folket med sådana uppoffringar och sådan värdighet hållit högt under ett halvt århundrade. Därför är de latinamerikanska folkens skuld – och i stor utsträckning också de afrikanska folkens söder om Sahara – till den kubanska revolutionen omätbar.

Det är en revolution vars internationalism ledde till stöd för alla nationella befrielseströrelser i Latinamerika och Karibien, för alla regeringar som uppriktigt föresatte sig att ändra våra samhällens uråldriga och orättvisa strukturer. Dess internationalismen räckte också till att med vapen i hand besegra de sydafrikanska fascisterna som ätnjöt de "västliga demokratiernas" stöd, ledda av USA. Och som om allt detta inte vore nog översvämmar Kuba idag Tredje världen med läkare, sjukvårdare, lärare, idrottsinstruktörer; det är en revolution som sår utbildning, hälsa och liv mot ett imperium och dess allierade som sår okunskap, förstörelse och död.

Därför, och för så mycket mer som det är omöjligt att ens försöka räkna upp, går vår eviga tacksamhet till det kubanska folket och dess regering, till Fidel och Raul, som tidigare till Che, Camilo, Haydée och alla dessa anonyma hjältar som med sin vardagliga kamp såg till att revolutionen kunde överleva och de socialistiska perspektiven återfödas i Latinamerika.

Översättning Eva Björklund

** Atilio Borón, professor i statskunskap på Buenos Aires universitet, erkänd som en av Latinamerikas mest framstående samhällsanalytiker*